

2. Куцик П.О. Особливості ідентифікації нематеріальних активів у банківському секторі // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2013. – № 4(60). – С. 165-171.
3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://apu.com.ua/msa?layout=edit&id=783> – Назва з екрану.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_050. – Назва з екрану.
5. Олендій О.Т. Методичні засади проведення аудиту нематеріальних активів / О.Т. Олендій, І.К. Шушакова // Інноваційна економіка. – 2013. – № 5(43). – С. 291-297.
6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений постановою Міністерства юстиції України від 26.07.2004 р. № 918/9517 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04>. – Назва з екрану.
7. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 р. № 3125-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12> – Назва з екрану.
8. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрану.
9. Побережець О.В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення / О.В. Побережець, К.В. Іванова // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2(3). – С. 98-104.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27.04.00 р. № 288/4509 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z20288-00>. – Назва з екрану.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>. – Назва з екрану.
12. Рилєєв С.В. Нематеріальні активи: окремі нормативно-правові аспекти обліку / С.В. Рилєєв, А.Л. Романчук // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – 2013. – Вип. 1. – С. 368-374.
13. Ярміш О.В. Облік нематеріальних активів по міжнародним і національним стандартам [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2012/Economics/7_122052.doc.htm. – Назва з екрану.

УДК 657.631:656.6

Остапенко Ю.П.

*старший викладач кафедри обліку, аналізу та аудиту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ

У статті виділені основні методичні та організаційні аспекти аудиторської перевірки витрат по перевезенню вантажів на підприємствах водного транспорту, обґрунтовано сутність запропонованих до використання етапів перевірки та розглянуто можливі напрями удосконалення методики і організації аудиту витрат на підприємствах досліджуваної галузі.

Ключові слова: аудиторська перевірка, облік витрат, водний транспорт, вантажні перевезення, судноплавні компанії.

Остапенко Ю.П. ОСОБЕННОСТИ АУДИТОРСКОЙ ПРОВЕРКИ РАСХОДОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ВОДНОГО ТРАНСПОРТА

В статье выделены основные методические и организационные аспекты аудиторской проверки расходов по перевозке грузов на предприятиях водного транспорта, обоснована сущность предложенных к применению этапов проверки и рассмотрены возможные направления совершенствования методики и организации аудита расходов на предприятиях исследуемой отрасли.

Ключевые слова: аудиторская проверка, учет расходов, водный транспорт, грузовые перевозки, судоходные компании.

Ostapenko Y.P. FEATURES AUDIT COST OF TRANSPORT ENTERPRISES WATER

The article highlights the main methodological and organizational aspects of the audit costs for cargo at enterprises of water transport, the essence proposed for use, inspection steps and the possible directions of improvement of methods and organization of expenditure in enterprises of the investigated area.

Keywords: audit, accounting costs, water transport, cargo, shipping companies.

Постановка проблеми. Особливості діяльності підприємств водного транспорту заслуговують на розгляд галузевих ознак організації і методики проведення аудиту. На необхідність досліджень у цьому напрямі вказує практика діяльності судноплавних компаній та їх аудиторського обслуговування.

Актуальність напряму дослідження обумовлена недостатньою розробленістю питань, пов'язаних з організацією та проведенням аудиторських перевірок витрат з урахуванням специфіки галузі водного транспорту, що, в свою чергу, потребує подальшого вивчення виділеної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення та аналіз наукової літератури засвідчили,

що питання, пов'язані з методикою та організацією аудиту, розглядалися багатьма вченими, серед яких Білуха [1], Н.І. Дорош [2], О.А. Петрик [3], С.В. Рудницький [4], В. Савченко [5], але їх дослідження в основному пов'язані з особливостями аудиту на підприємствах промислових галузей економіки. Аналіз науково-практичних публікацій показав, що розробкою методики проведення виробничих витрат займалися І.М. Бунецька [6], А.П. Макаренко, А.В. Кас'яненко [7], Т.М. Калашнік, А.В. Череп [8]. Крім цього, здійснив спробу визначити організаційні аспекти проведення аудиторських перевірок на підприємствах різних форм власності О.В. Сметанко [9]. Основні ключові моменти організації і проведення

аудиту на підприємствах транспортної галузі були розглянуті Г.М. Давидовим, який вивчав порядок проведення аудиту для підприємств залізничного та автомобільного видів транспорту [10, с. 316-336]. Але дослідження у напрямі методики й організації аудиторської перевірки витрат на підприємствах водного транспорту практично не проводилися.

Постановка завдання. Існуючі методичні рекомендації та наукові дослідження з організації і методики проведення аудиторських перевірок витрат розкривають лише ключові моменти проведення аудиту, що не дозволяє чітко виділяти основні напрями та етапи проведення аудиторських перевірок.

Тому виникає необхідність вивчення існуючих методик проведення аудиту на підприємствах, які здійснюють транспортні перевезення вантажів, з подальшим виділенням методичних рекомендацій з організації і проведення аудиту витрат у судноплавних компаніях з урахуванням впливу специфіки транспортної продукції та технології перевізного процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною метою аудиту витрат на перевезення вантажів, є перевірка своєчасного, повного і достовірного визначення витрат, пов'язаних із перевезеннями, перевантажувальними роботами, іншими роботами і послугами підприємств водного транспорту та правильності віднесення поточних витрат до собівартості виконаних робіт і послуг, яка є основним показником, що визначає ефективність роботи підприємства і має великий вплив на величину його фінансових результатів.

У процесі аудиторської перевірки обліку витрат і формування собівартості вантажних перевезень, залежно від обраних методів і процедур проведення перевірки та обробки облікової інформації, відбуваються систематизація, безпосередня обробка та перевірка первинної облікової документації та облікових регістрів на предмет правильності їх оформлення та відображення господарських операцій відповідно до вимог діючого законодавства.

У зв'язку із громіздкістю питання пропонуємо методику проведення аудиту витрат звести до перевірки основних статей витрат, які включаються до собівартості вантажних перевезень, а саме витрати на оплату праці плавскладу, матеріальні витрати, амортизаційні відрахування, а також витрати, пов'язані з перебуванням судна в порту, та правильності відображення в обліку господарських операцій, пов'язаних з формуванням собівартості транспортних послуг.

Експлуатаційні витрати судна під час здійснення кругового рейсу залежать від типу і потужності судна, тривалості експлуатаційного періоду, цін на паливо, мастило та інші матеріали, чисельності і посадових окладів членів екіпажу, співвідношення часу, що затрачено на рух і стоянку, встановлених норм амортизаційних відрахувань та норм інших показників.

Під час перевірки основних статей витрат, які утворюють виробничу собівартість виконаної суднової роботи, розкриємо основні напрями та особливості проведення перевірки та послідовності контролю статей витрат. У процесі аудиторської перевірки основну увагу варто звернути на перевірку витрат з утримання екіпажу під час рейсу, які складаються із витрат на оплату праці екіпажу, відрахувань від витрат на оплату праці, витрат на раціон колективного харчування та інших витрат на утримання екіпажу.

Витрати на оплату праці плавскладу формуються із заробітної плати членів судових екіпажів за посадовими окладами відповідно до діючих штатних розписів, доплат за роботу у нічний час та ранково-вечірній час, премій за виконання плану перевезень, інших премій, які виплачуються на основі діючої на підприємстві системи преміювання, оплати відпусток, оплати за невикористану відпустку та інших виплат, передбачених діючими положеннями про оплату праці на водному транспорті та колективним договором підприємства.

При перевірці необхідно звернути увагу на документи, в яких зазначено відомості про працівників, умови праці та режим роботи, надання відпусток та інших соціальних гарантій, накази про прийняття та звільнення, дані про виплати на харчування та інші виплати, що мають регулярний характер.

Для контролю трудової дисципліни і для обліку відпрацьованого часу на кожному судні ведеться табельний облік, який здійснюється старшим помічником капітана або старшим механіком у таблиці обліку використання робочого часу.

Проведення аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці та нарахувань на фонд оплати праці доцільно здійснювати за такими основними процедурами:

- перевірка повноти нарахування і своєчасності виплати заробітної плати;
- перевірка точності виконаних нарахувань на фонд оплати праці та порядок їх включення до собівартості виконаних робіт і послуг;
- перевірка правильності розрахунку та повноти сплати податку до фонду.

Практичні дослідження показали, що проведення аудиту треба починати із перевірки розрахункових відомостей і особових рахунків, де фіксуються дані про кожного працівника (посада, оклад, стаж, час прийняття на роботу тощо), а також усі види нарахувань і утримань за кожний місяць. За цими даними можна розрахувати середній заробіток за будь-який період.

Заробітна плата членам екіпажів за звітний період нараховується на основі розрахункових відомостей, які надходять до судноплавних компаній від окремих суден. У разі ненадходження від суден до моменту складання звіту копій розрахункових відомостей, суми заробітної плати, що підлягають виплаті плавскладу нараховуються на підставі телеграм (радіограм) виплатних пунктів або інших організацій, які здійснили виплату заробітної плати суднам. Існують випадки нарахування заробітної плати по окремих суднам транспортного флоту виходячи із штатних нормативів. Нарахована заробітна плата на підставі телеграм (радіограм) і по штатних нормативах відноситься до кредиту рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці» і в наступному місяці сторнується. Для екіпажів цих суден в наступному місяці заробітна плата нараховується по отриманим та вже сплаченим розрахунковим відомостям.

З метою запобігання завищення розміру фонду оплати праці, а, відповідно і розмірів зборів, що нараховуються на неї, у процесі перевірки витрат на оплату праці необхідно звернути увагу на визначення основних виплат, на які частково або повністю не виконувалися нарахування на фонд оплати праці (оплата відпусток, лікарняних, матеріальна допомога тощо). У результаті неправильного нарахування таких виплат та включення їх до фонду оплати праці завищується сума зборів, які відносяться до собівартості транспортних робіт і послуг, що збільшує вартість перевезення вантажів.

На даному етапі перевірки аудиторю необхідно звернути увагу на правильність оформлення лікарняних листків, стаж роботи, розмір допомоги, проаналізувати довідки, накази та розрахунки про тривалість відпусток та суми відпускних, розрахованих на основі середньомісячного та середньоденного заробітку, що є підставою для розрахунку, з'ясувати причини ненадання відпусток у належний строк.

За результатами перевірки зіставляють дані, отримані аудитором у результаті власних розрахунків, з даними бухгалтерського обліку, які стали основою для формування собівартості тих чи інших виконаних робіт та наданих послуг. У випадку виявлення відхилень між даними обліку й аудиту необхідно встановити причини такої невідповідності. Також аудиторю необхідно перевірити, як згруповані витрати на витратних рахунках. Прямі витрати, безпосередньо пов'язані із наданням послуг по перевезенню вантажів, які можна віднести на конкретне судно, мають відображатися по дебету рахунку 23 «Виробництво», а непрямі витрати спочатку враховуються на рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», для подальшого розподілу пропорційно до показника, закріпленого в наказі про облікову політику підприємства.

Варто зазначити, що членам екіпажів транспортних самохідних і несамохідних суден на період знаходження їх в експлуатації надається безкоштовне харчування у відповідності з діючими нормами і порядком. Аудитору потрібно знати, що вартість харчування належить до витратної статті «Раціон безкоштовного харчування екіпажу», яка є складовою собівартості вантажних перевезень за винятком витрат на придбання і доставку солодких напоїв і соків на судна. Інші витрати на утримання екіпажів у процесі перевезень (придбання та доставка прісної води, доставка білизни на судна і з них в порт приписки, ремонт і прання спецодягу і суднової білизни, витрати на придбання карт, лоцій, довідників тощо) включаються безпосередньо до витрат на здійснення конкретних видів перевезень по кожному судну.

Наступним етапом аудиторської перевірки основних статей витрат є аудит матеріальних витрат, метою якого є контроль процесу формування, збереження, розподілу та включення до собівартості на всіх етапах перевезення вантажів. Особливості галузі водного транспорту вимагають проведення аудиту наявності та руху матеріалів і малоцінного інвентарю, палива і мастильних матеріалів, запасних частин і змінних деталей та інших матеріальних цінностей, призначених для потреб експлуатації флоту, виробничих об'єктів портів, допоміжних підрозділів, навантажувально-розвантажувальних робіт, ремонтних робіт та інших експлуатаційних і господарських потреб підприємств і організацій основної (експлуатаційної) діяльності та портів об'єктів. На цьому етапі необхідно виділити такі основні підетапи послідовності проведення перевірки:

- перевірка надходження матеріальних цінностей на склади із визначенням їх фактичної собівартості придбання;
- перевірка ведення складського і фінансового обліку;
- перевірка відображення господарських операцій на рахунках синтетичного обліку;
- перевірка правильності і своєчасності документування всіх операцій по надходженню, руху та вибуттю матеріальних ресурсів;
- перевірка правильності відпуску і вибуття матеріальних ресурсів із визначенням основних напрямів вибуття запасів.

Тобто в галузі перевезень водним транспортом потрібно розмежовувати організацію проведення аудиту матеріальних ресурсів, які прямо використовуються у процесі перевезення вантажів та які опосередковано забезпечують транспортний процес і його підготовку (перевантажувальні, ремонтні та інші допоміжні роботи).

В основу визначення фактичної (справедливої) собівартості покладені дані договорів, рахунків, видаткових накладних та товарно-транспортних накладних, а також дані складського обліку.

У процесі перевірки матеріальних витрат суттєве значення для аудитора має вивчення існуючої системи обліку і методики вибуття запасів на підприємствах галузі водного транспорту.

Усі первинні документи на відпущені матеріали надходять до бухгалтерії, де їх групують за напрямками витрат (судна, служби, підрозділи), а в розрізі напрямів – за центрами витрат на виробничі потреби (надання послуг, виконання робіт, загальновиробничі, з комерційною метою) і з невиробничою метою. Згруповані документи слугують підставою для складання відомості розподілу матеріалів та їх списання: на виробництво та за іншими напрямками.

Транспортним, службово-допоміжним суднам та суднам технічного флоту матеріали відпускаються в межах встановлених лімітів, а найбільш цінні матеріали в межах кількісних норм. Для контролю за відпуском матеріалів суднам у межах встановленого ліміту застосовується лімітна книжка на забір матеріалів. Матеріали з навігаційних складів відпускаються суднам транспортного флоту та іншим суднам також у межах встановленого ліміту по чекам із лімітної книжки. Вартість матеріалів списується на експлуатаційні витрати флоту при відпуску їх на судна.

Матеріали, які надходять на судна безпосередньо від постачальників на підставі платіжних вимог (рахунків) оприбутковуються на субрахунок 201 «Запаси» з одночасним списанням з нього на рахунок 23 «Виробництво». Відповідальність за збереження матеріалів на суднах і за правильне їх використання за призначенням несе капітан судна. В кінці навігації складається акт про витрачання матеріалів за навігаційний період та проводиться інвентаризація залишків матеріалів, які здаються на портові склади або на склади РЕБ (ремонтно-експлуатаційних баз флоту). На вартість цих залишків матеріалів зменшуються експлуатаційні витрати за статтею «Запаси».

Витрати на придбання дизельного палива та мастильних матеріалів складають значну частину витрат на експлуатацію судна. Паливо і масла надходять від постачальників по супровідним документам: рахункам-фактурам і накладним.

На судна паливо надходить по квитанціям на отримання палива. Приймання палива і мастил на борт судна оформляється розпискою матеріально-відповідальної особи (старшого або другого механіка і завіряється судовою печаткою). На всіх суднах ведеться кількісний облік надходження і витрачання палива. Вартість отриманого судном палива безпосередньо від постачальника оприбутковується на субрахунок 203 «Паливо» із одночасним списанням з нього на рахунок 23 «Виробництво».

Облік витрат палива і мастил протягом місяця здійснюється у відповідності з технологічними нормами витрат і ведеться в машинному журналі безперервно з фіксацією режимів роботи двигунів. Норми витрат палива по суднам встановлюються в залежності від типу судна, параметрів рейсу, вико-

нуваних судном маневрів та інше. Після закінчення кожного місяця старший механік судна, згідно правил ведення машинного журналу, знімає залишки палива на судні і складає місячний звіт і по рейсовий паливний звіт, де зафіксовано прийняту протягом місяця кількість палива і мастил і їх витрачання. Звіти, підписані капітаном і механіком, а також усі рахунки-фактури і накладні передаються до бухгалтерії. З метою правильного відображення в обліку фактичних витрат палива по судну щомісячно витрати палива коригуються на вартість залишку палива на кінець місяця або в кінці рейсу. Коригування здійснюється на підставі даних про залишки палива по звітам суден. У випадку, коли паливо залишається на судні, воно враховується на субрахунок 203 «Паливо» за місцем зберігання (судну) і на початку наступного рейсу списується на рахунок 23 «Виробництво».

Облік надходження на судно запасних частин і їх списання здійснюється в інвентарній книзі судна в порядку, встановленому для обліку судового інвентарю. Списання запасних частин на витрати по поточному ремонту суден проводиться по мірі фактичного використання їх для заміни зношених або пошкоджених деталей судових машин і механізмів. Вартість запасних частин, відпущених зі складів для ремонту берегового обладнання (вантажно-розвантажувальних машин тощо) списуються безпосередньо на витрати по ремонту.

При перевірці матеріальних витрат аудиторю потрібно перевірити рух матеріальних цінностей, які обліковуються на рахунках другого класу та визначити їх кінцеве сальдо. По рахунках, на яких виявлено розбіжності даних, потрібно вивести їх обороти в розрізі синтетичного і аналітичного обліку.

При проведенні аудиторської перевірки амортизаційних відрахувань необхідно вивчити правильність та обґрунтованість нарахування зносу відповідно до обраного методу на підприємстві. При перевірці амортизації рухомого складу флоту також необхідно звернути увагу на випадки збільшення балансової вартості об'єктів основних засобів. Крім цього, потрібно перевірити суми амортизаційних відрахувань у розрізі об'єктів синтетичного та аналітичного обліку.

Практика проведення аудиторських перевірок дозволяє виділити основні напрямки і процедури перевірки нарахування амортизації основних засобів на підприємствах водного транспорту, а саме:

- здійснити деталізацію в обліку ремонтних робіт, пов'язаних з основними засобами, їх модернізацією, технічним обслуговуванням та експлуатацією устаткування;
- розподілити основні засоби за складом, призначенням і приналежністю по кожному з етапів процесу надання транспортних послуг по перевезенню вантажів;
- перевірити застосування норм зносу основних засобів, відповідно до діючих;
- перевірити правильність та обґрунтованість використання різних методів нарахування амортизації;
- перевірити правильність відображення нарахованих амортизаційних відрахувань основних засобів у первинних документах та регістрах обліку.

Використання запропонованих процедур у процесі перевірки дозволяє визначити та обґрунтувати віднесення витрат і включення амортизаційних відрахувань до собівартості виконаних робіт та наданих послуг підприємствами водного транспорту.

У процесі перевірки правильності нарахування амортизації, аудиторю потрібні власні розрахункові дані, з метою подальшого зіставлення їх із фактичними розрахунками амортизації підприємства.

Для перевірки правильності віднесення амортизаційних відрахувань до витрат та відображення їх в обліку, потрібно виділити основні засоби, які відносяться до основного виду діяльності підприємств водного транспорту та визначити ті, які опосередковано приймають участь у формуванні собівартості вантажних перевезень. У даному випадку нас цікавлять амортизаційні відрахування по встановленим нормам від початкової вартості суден, такелажу, інвентарю, та іншого судового устаткування, що знаходиться на суднах і які відносяться до основних засобів. Слід пам'ятати, що амортизація також нараховується на вартість суден, які перебувають на різних видах ремонту та на тимчасовому відстої.

На основні засоби та інші необоротні активи, що задіяні у формуванні собівартості вантажних перевезень, знос відноситься на витратний рахунок 23 «Виробництво». Якщо основні засоби напряму не задіяні в основній діяльності судноплавних компаній, то витрати на їх експлуатацію не включаються до собівартості вантажних перевезень, а підлягають списанню на рахунки 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут».

Слід зазначити, що в процесі перевірки потрібно встановити належність основних засобів до конкретних видів діяльності на підприємстві та визначити ступінь їх використання з метою виділення сум амортизаційних відрахувань та витрат на їх утримання, які відносяться до собівартості транспортних послуг. Це необхідно, щоб уникнути завищення собівартості перевезень, тому що не всі об'єкти основних засобів використовуються у процесі надання послуг по перевезенню вантажів і витрати на їх утримання та амортизаційні відрахування не повинні належати до собівартості транспортних послуг.

Наступний крок аудиторської перевірки витрат об'єднує у собі перевірку декількох специфічних для галузі водного транспорту статей витрат, що безпосередньо пов'язані з формуванням собівартості вантажних перевезень та на які аудиторю потрібно звернути увагу. До таких основних витрат належать судові, портові та інші збори, які є платою за надані суднам умови для безпечного заходу в порт, стоянки в порту і виходу із нього, а також інші витрати судна під час його перебування в порту. Такі портові послуги включають у себе витрати на оплату стивідорних робіт, послуг буксирів, бункера, продовольства і судового постачання, швартові операції, а також агентські, тальманські та інші послуги.

Обов'язкові портові збори стягуються у твердих сумах, ставки яких встановлюються на законодавчому рівні. Це єдина стаття витрат, яка не залежить від волі будь-якої із сторін. Порту не потрібно мати додаткових підтверджень надання послуг судну для вимоги оплатити портові збори, окрім самого факту заходу судна, у свою чергу, судну для оплати зборів достатньо лише факту заходу в порт. Варто зазначити, що функцію документа, який підтверджує факт надання судну послуг, оплачуваних портовими зборами, виконує дисбурсментський рахунок, а отже використовується як первинний документ бухгалтерського обліку.

Усі інші витрати, пов'язані із перебуванням судна в порту, відображаються у дисбурсментському рахунку, але, на відміну від витрат на оплату обов'язкових зборів, стягнутих за твердими тари-

фами, мають бути підтвержені виправдувальними документами, завіреними капітаном судна.

Іншими словами, дисбурсментський рахунок – це документ, який містить перелік понесених судном витрат в порту, сформований агентом цього судна на підставі пред'явленого йому портом рахунка-фактури і врахованих власних витрат за усіма дисбурсментськими витратами судна, підтвердженими відповідними документами. Факт підтвердження належного надання послуг агентом зазначається відміткою самого судна про прийняття наданих послуг.

Специфічна діяльність судноплавних компаній потребує від аудитора виділення та розмежування вищевказаних витрат та вивчення способу їх відображення в обліку.

Практика діяльності провідних судноплавних компаній показує, що витрати на оплату судових зборів та портових послуг враховуються окремо по кожному судну по фактично отриманим дисбурсментським рахункам, рахункам-фактурам і безпосередньо включаються до собівартості того періоду, до якого вони фактично відносяться незалежно від часу оплати.

Для визначення правильності відображення даних на рахунках обліку при проведенні аудиторської перевірки необхідно проводити зіставлення записів на облікових рахунках судноплавної компанії із записами аудиторської організації.

Висновки з проведеного дослідження. Виконані дослідження щодо особливостей організації та проведення аудиту витрат на підприємствах водного транспорту дають змогу дійти висновку, що аудитору для підвищення ефективності аудиторських процедур необхідно проводити поетапну перевірку основних статей витрат, які включаються до собівартості вантажних перевезень, а саме витрат на оплату праці

плавскладу, матеріальних витрат, амортизаційних відрахувань, та витрат, пов'язаних із перебуванням судна в порту та правильності відображення в обліку господарських операцій, пов'язаних з формуванням собівартості транспортних послуг в судноплавних компаніях.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розробка та впровадження конкретних методичних рекомендацій з організації та проведення аудиту витрат на підприємствах водного транспорту з урахуванням специфіки їх діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білуха М.Т. Курс аудиту : підручник. 2-ге вид., перероб. – К. : «Вища школа» : Т-во «Знання», КОО, 1999. – 574 с.
2. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація : монографія / Н.І. Дорош. – К. : Т-во «Знання», КОО 2001. – 402 с.
3. Петрик О.А. Аудит: методологія і організація : монографія / О.А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2003. – 260 с.
4. Рудницький С.В. Методологія і організація аудиту / В.С. Рудницький. – Тернопіль : «Економічна наука», 1998. – 196 с.
5. Савченко В.Я. Аудит : навч. посібник. – К. : КНЕУ, 2002. – 322 с.
6. Бунецька І.М. Методика проведення аудиту витрат на виробництво в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс] / І.М. Бунецька. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum.
7. Методика аудиту виробничих витрат [Текст] / Макаренко А.П., Кас'яненко А.В. // Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. – 2012. – № 1. – С. 138-142.
8. Методика аудиту витрат на підприємстві / Т.М. Калашник, А.В. Череп [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conference.nuos.edu.ua/catalog/lectureDetail>.
9. Сметанко О.В. Організаційні аспекти проведення аудиторських перевірок на підприємствах різних форм власності // Економіка Крима. – 2005. – № 14. – С. 60-64.
10. Давидов Г.М. Аудит : підручник / Г.М. Давидов, І.Г. Давидов, Ю.Г. Давидов та ін. ; за ред. Г.М. Давидова, М.В. Кужельного. 2-ге вид., переробл., і поповн. – К. : Знання, 2009. – 495 с.